

Nr 544

Av fröken Elmén och fru Gärde Widemar, om utredning rörande
allmänna vårdnadsbidrag.

(Lika lydande med motion nr 451 i Första kammaren)

Den senaste tidens intensiva familjepolitiska diskussion har haft till föremål möjligheterna att åstadkomma reell valfrihet för kvinnorna mellan förvärvsarbete och att kunna stanna hemma och vårda barnen. Att denna fråga kommit i centrum för intresset beror inte minst på att samhällsutvecklingen medfört att det är vanligt att kvinnor liksom män utför förvärvsarbete. Denna nya situation aktualiserar för framtiden vissa reformåtgärder. I denna motion diskuteras frågan om vårdnadsbidrag.

Kostnaderna för barnen kan delas upp i två delar, nämligen kostnaderna för deras konsumtion och vårdkostnaderna, och det ekonomiska stödet till barnfamiljerna kan delas upp på samma sätt. För båda delarna av stödet gäller att de bör utbetalas till föräldrarna. Vad beträffar den del av det ekonomiska stödet som avser vårdkostnaderna, som vi kan kalla vårdnadsbidraget, bör detta ytterst tillfalla den, som verkligen vårdar barnet, dvs. hemmavarande förälder, daghem, lekskola, hembiträde eller annan person eller institution. Det medför den principiella konsekvensen, att vården på samhällseliga institutioner bör vara belagd med avgifter, som motsvarar kostnaderna.

En reform av de familjepolitiska åtgärderna som skulle ge ökad valfrihet åt kvinnorna borde därför efter hand ske genom att förutom det nuvarande barnbidraget ett särskilt bidrag, vårdnadsbidrag, skulle utgå, vilket skulle vara så tilltaget, att det i huvudsak motsvarade kostnaden för ett barns vård, exempelvis daghemskostnaden. Vilken vårdform, hemmavård eller samhällselig vård, som i det enskilda fallet skulle användas blir då föräldrarnas sak.

När barnen börjar skolan förändras situationen. Skolan svarar nu för en stor del av barnens tillsyn. Av detta skäl bör vårdnadsbidraget principiellt inte utbetalas till föräldrarna sedan barnet börjat skolan.

Barnpsykologiska forskningsresultat tyder på att det är särskilt viktigt att barnet har en och samma vårdare under de tre första levnadsåren. Om modern lämnar ett förvärvsarbete för att stanna hemma och vårda barnet, innebär detta en väsentlig minskning av den gemensamma familjeinkomsten. Om å andra sidan modern fortsätter förvärvsarbetet med anlitande av

särskild person eller daghem för vård av barnen medför detta betydande kostnader. Dessa två faktorer skulle kunna motivera ett särskilt stöd till barnfamiljerna, utformat så att de ekonomiska möjligheterna för modern att stanna hemma tills barnet fyllt tre år blir större. En reform bör också i en första etapp genomföras så att vårdnadsbidrag utgår tills barnet fyllt tre år. Därigenom blir det lättare att finna de samhällsekonomiska resurser, som skulle möjliggöra ett ordentligt tilltaget vårdnadsbidrag.

Som en andra etapp bör — längre fram — vårdnadsbidraget, eventuellt med ett något lägre belopp, utsträckas till att omfatta tiden från det barnet fyllt tre år tills det fyllt sju år. Att beloppet i detta fall kunde vara lägre skulle kunna motiveras med att barn efter treårsåldern lättare anpassar sig efter daghemsmiljön. Vidare kan man räkna med att förskolorna efter hand utbygges så att de flesta barn får möjlighet till förskoleundervisning.

Frågan om vårdnadsbidrag är enligt vår mening så betydelsefull att den bör bli föremål för principiella överväganden. Det kan lämpligen ske inom familjeberedningen.

Under hänvisning till det ovan anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att tilläggsdirektiv ges den sittande familjeberedningen att upptaga frågan om allmänna vårdnadsbidrag till principiella överväganden.

Stockholm den 26 januari 1963

Brita Elmén

Ingrid Gärde Widemar
